

Kraljevina SHS: 12.1.1918; razcepljenost, pluralizem; večina strank je usmerjena nacionalno; KPJ-edina stranka z Yu značajem; posamezne stranke se združijo v JSDS; 2 tabora: centralisti: program temelji na unitarizmu (1 narod s tremi plemenimi); Narodna Radikalna Stranka (Pašić), Yu Demokratska Stranka (Davidović)-podpira Karađ.-50% zicov v parl.; od JDS se odcepi samostojna demokratska stranka (Pribičević); še nekaj časa v parl., potem jo izrinejo, poveže se s HSS iz opozicije-močna stranka; federalisti: avtonomistična, konfederativna ureditev; Muslimanska Stranka, Hrvatska Zajednica, SLS (Korošec)-en čas v vladi, potem v opoziciji za zedinjeno Slo, Hrvatska Pučka Seljačka Stranka (Rudić), Hrvatska Republička Seljačka Stranka-1924 jo kralj prepove; 1925 se odpovejo imenu republička, odpovejo se radikalnim zahtevam, vstopijo v vlado (HSS); te stranke večinoma v opoziciji, pripravljenje na občasna popuščanja;

6.1.1929-Šestojanuarska diktatura: ukinjene vse stranke; (kralj je dovolj); 1931-Oktroirana ustava: dopušča eno stranko: Yu radikalna seljačka demokracija; 1933-Yu nacionalna stranka, 1935-Yu radikalna zajednica; delavske stranke: socialistične, komunist.; l. 1921 se iz vseh socialnih strank združijo v Socialistično stranko Yu; KPJ se na 1. Volitvah dobro odreže (3.mesto); vlada se je boji, po volitvah izda obznano (dec. 1920)-KPJ je ilegalna; 1924 se KPJ začne zavzemati za samoodločbo narodov; nastajajo nacionalistič. Organizacije (ekstremne ideologije); gospodarstvo: Slo. najbolj napredna; veleposesti; velik del države je porušen; novogradnja; prosti trg; min. socialna in zdravstvena oskrba; problem enotne valute; Beograd požre ves keš; kmetje hočejo agrarno reformo, uresniči se samo za Srbe (Kos, Voj, ČG, Metohija); 10% ind. preb. (Slo. 20%); izvoz žita kljub pomanjkanju; ogromna inflacija (najbolj stabilno '25-'31); po '29 se kmetje na veliko zadolžujejo;

1. O: 12.1.1918 do vidovdanske ustave (28.6.)-prehodno obdobje, veliki upi; Kralj-hegemonist; odločajo se o oblikih države; Srb. ne upošteva Slo. in Hr. narodnosti; Vid. ustava: monarhija, vsa pooblastila ima Karađ.-vrhovni vodja vojske, zakonov, parlam., svoboda govora, tiska, združevanja, delavsko zavarovanje, odpravljen fevdalizem, zač. agrarne reforme; centralizacija se nadaljuje, Srbi imajo glavni položaj v vojski;

2.O: parlamentarizem (dec 1928); deželne vlade nimajo pravic; nasprotja med Hr. in Srb.; HSS vstopi v vlado, razmere še hujše; streljanje v parl. (Srb → Hr); NRS-narodna radikalna stranka-Račić strelja na HSS (katere predsednik Radić umre); kaos in vladna kriza; predsednik postane Anton Korošec; zahteva po novi ustavi; dec. '28 vlada odstopi; Korošec pripravlja teren za diktaturo Karađ.

3.O: jan '29-'31; kralj prevzame oblast (šestojanuarska diktatura); oktroirana ustava; svet upa, da je to samo prehodno; enoten Yu narod (ni plemen); Kralj. SHS se preimenuje v Kralj. Yu.; države razdeljene na 9 banovin; kralj razveljavlji vidovdansko ustavo, razpusti parlament; vlado imenuje sam; gosp. položaj se slabša;

4.O: sept. 1931-oktroirana ustava: večino pooblastil ima kralj, dovoljene so skupščinske volitve, ena stranka (JNS), 2 domova parlamenta: senar, porlanska skupščina; vlada je odgovorna le kralju, obdrži se do konca 2.sv.vojne; obodbje traja do 1934-kralja ubije UMRO (Mak gibanje)-podpirata It. in Mađ (za propad Yu)

5.O: kraljevi namestnik ('34-'41); vlado prevzame Knez Pavel; skuša umiriti st(r)anje; dovoli delovanje vseh mešč. Strank razen KPJ; 1935-volitve: zmaga JNS (fejk glasovi)-škandal; nova vladna stranka (iz treh str.) Yu Radikalna zajednica: Srb. Radikali, Yu Muslim. Org., SLS; predsednik postane Milan Stojanović (hoče HSS v vradi-ne uspe); '38-nove volitve: večino ima JRZ; Milana zamenja Dragiša Cvetković-v vlado spravi HSS (obljubi enotno Hr banovino, del BiH, svoj sabor); Yu se nagiblje proti fašizmu, podpisuje gosp. pogodbe z It. in Nem.; Cvetković in Pavel

srečata Hitlerja-skuša Yu dobiti na svojo stran, Yu ni treba v vojno...; 25.3.1941-trojni pakt (It Nem Jap), pristop Yu-množične demonstracije; 26.-27.3.-državni udar (izvede vojska)-odstavijo namestništvo in proglašo kralja za polnoletnega; širitev idej KPJ; Hitler nezadovoljen z razmerami-17.4.-napad, zasedba ozemlja v 12 dneh, vojska kapitulira, kralj Peter pobere šila in kopita ☺

Slo. v Kralj. SHS in zamejstvu: nanje pritiskajo It, Madž, Avst.; SLS se nagiba k avtonomizmu, JSDS za socialistično rep.; po 1924 poudarek na posamezni narodnosti; JDS (prej v NNS)-liberalci-se 1924 pridružijo Pribičevičevi stranki; Delavska str: KPJ nastane 1919 v Beogr.-naslednica JSDS; zavzema se za rešitev narodnega položaja in je protifašistično usmerjena; izguba Trsta Slo. prizadane; kmet. je razdrobljeno, zadolžitve so velike; v 30. Letih gre veliko tovarn v stečaj (razen tekilstva); slaba prehrana; borza dela→delavske zbornice-za zaščito delavcev (obročno plačevanje); '19-univerza v Lj. (5 faksov: teo, filo, pravo tehnič, medic); '24-prvi zvočni film, 54 kinotov; 2200 knjižnjic; '29-kriza na Uni, preimenuje se v Uni kralja Aleksa; **zamejstvo:** z Rapalsko pogodbo pride 300k ljudi pod It.; mesta: Trst, Gorica, Istra, Idrija, Postojna, Tribž, Ilir. Bistr.; prevladuje kmetijstvo; področja hočejo Italijanizirat; kupujejo ozemlje zadolžencev in naseljujejo It.; množična preseljevanja v Am.; močna cenzura; društva in org. (edinost)-za jezikovne pravice (sodelujejo lib. in konzerv.); '20-Slo. odpravljena iz uradov, sodišč, dvojni napis; ohrani se v dol. cerkvah; '23 reforma šolstva-ukinjenja Slo.; 2 ilegalni org.: ORYUNA, TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka)-idol je IRA, pomaga ji YU; predvsem mladina; po bombnem napadu veliko članov ujamejo, gibanje zamre;